

БРОЈ 10 ЛЕПТА

„Народ“ излази свакога дана по подне.

Штампариа се налази у Франковој улици бр. 20.

Власник
КРСТА Љ. МИЛЕТИЋ

НАРОД

Рукописи се не враћају.

Огласи и белешке наплаћују се по погодби.

Редакција је у улици Франковој бр. 20.

Гла. ил. уредник
ДРАГ. С. ГОГИЋ

КРИЗА У НЕМАЧКОЈ

Лондон, 27. септембра

Један телеграм из Копенхагена јавља:

Резултат дебате у Рајхстагу био је тај, што је углед канцеларов пао, а положај Хелфериха, вице канцелара, озбиљно поремећен. Владу је најпре оштро напао граф Посадовски, бивши министар унутрашњих дела. Он је критиковао министарске промене, које се врше без питања Рајхстага и озбиљно је осуђивао злоупотребу која се све више чини са тајним седницама.

Социјалисте су тражили одговорне ministre, тврдећи, да су данашњи министри само позоришне фигуре, иза којих стоји канцелар. Затим је дошао напад прошире званичног потпомагања пангерманистичке пропаганде.

Министар војни Фориштајн завијеним речима, признао је да има деморализације у војсци и у земљи. Он је признао још и да је писао предговор за једну брошуру, у коме се каже: »Немачки војници не схватају рат као рат за одбрану« и »мир зависи од наше моћне сабље.«

Говор министра војног често је прекидан, тако, да је био приморан да се заустави. Он је рекао да неће допустити чиновницима да врше политички притисак, али »Берлинер Тагеблат« објављује једну дугачку листу виших чиновника, који агитишу у корист пангерманистичких принципа.

Немачка штампа признаје тежину ситуације, у којој се налази влада, и оштро критикује неспособност канцелара и вице канцелара.

Михаелис је требао да дође у Рајхстаг да се изјасни сам, уместо што је ту бригу оставио својим посланицима, чији су говор напали »Германија«, »Берлинер Тагеблат«, »Фосише Цајтунг« и »Форверц«. Чак и орган пангерманиста »Локал Анцајгер« тражи од владе јасна изјашњења о резолуцији за мир.

Сви листови очекују одлучне догађаје. »Форверц« каже: Рајхстаг треба да употреби све да натера канцелара и његове колеге да поднесу оставку.

Нови покрет у Чешкој

У чешкој социјалној демократији одавно се показивала јака опозиција против партијске управе, коју представљају посланици Смерал и Ванек. Ови посланици увек су изјављивали да су солидарни са целим чешким народом, у његовој борби за независност, али су били опортунисте у политици и зато им није одобравала огромна већина самих њихових присталица.

Опозиција је замерала посланику Смералу, што је систематски ометао сваки револуционарни покрет у народним масама, што је, са шефовима бечке владе, био у споразуму у штокхолмском питању и што је лажно тумачио историјску изјаву чешких посланика у Рајхерату о аутономији чешко-словачкој.

Сада је опозиција — коју воде посланици Хеберман и Модрачек, а која је до сада због разних околности морала да ћути — подигла главу да обори стару партијску управу. Посланик Модрачек, врло популаран и врло интелегентан човек, писац више књига о чешком социјалистичком

покрету и о аустријском питању, ставио се на чело радикалном покрету у странци.

У једном сензационалном чланку, који је недавно изашао у »Ново Доба« у Пилзену и који је прештампала цела чешка штампа, посланик Модрачек истиче потребу, да се уклоне садашњи шефови странке, који су до сада, на штету социјалистичке и чешке националне ствари, били под утицајем идеја, противних народном духу. Он каже да треба завести радикалу политику, јер једино она одговара приликама и да треба објаснити народу, да од сада нема шта да очекује од аустријског парламента. Чешка радничка класа треба да образује једну једину синдикалну организацију, чији ће политички програм бити независност чешке земље.

Исти програм прокламовао је и Савез Чешких Радника, који је ту скоро створен у Прагу. Он је објавио, у име двадесет пет хиљада радника у металургијским фабрикама у Прагу, један манифест у коме се наговештава грађење нове органи-

зације чешког социјализма, слободне од страних идеја унесених у Чешку, под видом Интернационале.

Врло је важно у овом покрету, што је радничка фракција националне социјалистичке странке, коју воде посланици Стриборни и Хришбил, без изузетка, пришла покрету и поздравила га са одушевљењем.

Посланик Смерал потпуно је немоћан да изравни разлике са овим неодољивим покретом, чија се појава сматра као врло важан догађај за развитак прилика у Чешког и у Аустрији.

Смералов положај у толико се теже може одржати, од времена од када га је »Франкфуртер Цајтунг« хвалио као разумног чешког патриоту и од када је чешки лист »Вечер« открио да је он син једног немачког учитеља из Требича у Моравској.

ЗВЕЗДИЦЕ

Ученици, који се школују о државном трошку, морају да буду комисијски оглашени за телесно способне; а за продужење школовања могу се ослободити војске само телесно неспособни.

Гаргантуа

КРАТКЕ ДЕПЕШЕ

Берн. — Пацифистичка странка задобија терен у Рајхстагу. Хинденбургови органи прете да ће канцелар распустити парламенат.

Црих. — Наје Фраје Пресе« нише да двојна монархија живо жели да дође до мира, и да ће ради тога чинити уступке.

Лондон. — Сјам је конфисковао 6 немачких бродова са тонажом од 8021 тона.

Вашингтон. — Полиција је открила једну заверу, која је имала за циљ да разори војводу у Вашингтону. Ухапшени су два Немца.

У ДОЛИНИ ШКУМБЕ

Лондон, 27 септ.

Французи и Арбанаси растерали су аустријске патроле у долини горње Шкумбе и заузели село Косме. Италијани су такође напредовали на западној страни терновске висоравни. У току ових операција заробљено је 2200 војника.

У КОЛОНИЈАМА

Лондон, 27 септ.

У источној Африци се Науман повукао 18 септембра са својим људима на 75 миља југо источно од Конде Иранги. Он има 15 официра и 165 Немаца и до 400 урођеника.

Наша колона из Ипонде одбацила је Отове снаге на северну обалу Лувеге. Белгијске северне колоне наставе се на три и по миље северно од Махенђе. У долини Лукеледа отерали смо непријатеља са јавних положаја Мтхе.

МОЛБА ЗА ПАРЕ

Базел, 27 септ.

У Берлину је била једна огромна манифестација у циркусу Буш, у корист седмог вајма. Говорили су говорници из свих странака, од крајње леве до пангерманистичке деснице. Чак и Ерицбергер држао је говор. Једино независни социјалисте нису учествовали у овој манифестацији.

СА СОЛУНСКОГ ФРОНТА

Лондон, 27 септ.

Енглеско министарство војно јавља са македонског фронта, да су непријатељска одељења, која су ушла у Осман Камину, југозападно од Сереза, била приморана ватром наше артилерије да евакуишу то село. 22 овог месеца ујутру извршили смо два успела препада на положаје код Акинцалиа и Буламака, у близини Дојранског Језера. Наши су авиоплани помагали бацајући бомбе на непријатељске ровове и тукући митраљезима његову пешадију. Такође су

КОНСТАНТИН

Константин од Шлезвиг-Холштајна-Сонденбург-Глуксбурга, принуђен да напусти грчки престо, није се повукао у своју постојбину, Данску, као што су многи мислили, него је изабрао Швајцарску за место свог сталног боравишта. Ту је примљен доста хладно, тако да су многи били зачуђени почастима које му је указао Федерални Савет.

Прво вече по доласку у Лугано, мислио је Константин да је потребно да се укаже на тераси немачке пивнице Гамбринус, како би га поздравили Немци који ту пију пиво. С муком је сео за један сто, када се заор бурно »хои« и огласи његов долазак публици, која је слушала концерт. Светина се поче тикати и скупљати око осветљене пивнице. Узици и спитети који нису ни најмање личили на

наши авиоплани бомбардовали Чифлицик, западно од Демир Хисара, где је оштећен један топ, и Честово, југозападно од Дојранског Језера, где је запаљено слагалиште муниције.

ПОРУШЕНИ ПЛАНОВИ

Лондон, 27 септ.

Дописник »Дејли Њуса« са фронта пише: »Очевидно је, да су се Немци надали, да ће моћи одржати западне падане виса Пасшандела и да ће моћи да подигну у Стадену свој зимски стан. Међутим, одбрану Зонсебака сложила је британска војска. Сад непријатељ мора да погледа, да на другом месту подигне свој зимски стан, да реорганизује артилерију, да подигне нове пруге, аеродроме, болнице, бараци и т. д.«

ПОЛИТИКА У ВОЗУ

Базел, 27 септ.

Немачки цар посетио је немачки корпус на Карпатима, јужно од Черновице. Пратили су га надвојвода Јосиф, шеф главног штаба фон Сект и генерал Кевен. У Цицицу га је очекивао цар Карло, који је дошао из Рајхенау са шефом штаба фон Арцом. Цар Карло се попео у царски немачки воз и путовао до Хедерберга, где су се два владара растала.

ИЗНЕМОГЛОСТ

Париж, 27 септ.

Потпуковник Русел указује у »Пти Паризјену« на опасност која прети Русији од немачке флоте: »Не треба крити, да поморска ситуација Русије задаје нешто бриге. То је чак у ствари једина брига, јер иначе германска коалиција показује свуда знаке изнемоглости и умора. Нигде она више не може окренути борбу у своју корист. Она је принуђена да напусти све оствајачке планове и да се само држи дефанзивно.«

весело клицање, долетали су са свију страна. »Издајинце! Убице француских мрнарца!« и други узвици разлетали су се око њега. То растрезни Константина, те брже боље умаче са својом свитом. Народ га поче гонити и муваги песницамау једна жена чак подиже руку на њега.

Осрамоћен и понижен Константин напусти Лугано, осетивши да га ставовишћило, у пркос аустро-немачкој инвазији, мрзи и презире. Из Лугана оде у Тиси, по том у Сил Мориц, где је провео више недеља у хотелу Карлстон. Ту је организовао мали двор, у коме на првом месту фигурирају његови перфидни саветници: Штрајт, чија је улога у Атини позната; Теотокис, чија је Бела Књига открила сву перфидију; Карадис, чија су германска осећања и сувише добро позната.

У пркос овој пратњи ласкаваца и улицица, којих је 60 на броју, породица бившег краља живи доста скромно и повучено. Шта више Константин оскудева у новцу. Бивша грчка краљица показује се врло ретко. Њен садашњи положај као да се мало слаже са околешћу Хохенцолерна. Млади принц Ђорђе занима се искључиво спортовима. Док се Константин са уживањем приказује радозналима. Пре подне иде у Морин-Бар са својим ађутантом. Остатак дана проводи у хотелској дворани или у својим собама за рад.

Константин ради. На чему? То нико тачно не зна. Мисли се да је он створио једну врсту министарства и поделио посао својим верним слугама. Али, извесно је ово, да грчка пропаганда понова води огорчену борбу против Француске и г. Венизелоса. За то време браћа Константина покушавају да се приближе Енглеској не кријући своје нерасположење према француској влади. Очеvidно је, да је сам бивши краљ, који мисли да се тиме користи, творац тих интрига.

И ако збачен, Константин уображава још увек да је краљ грчки. Својим пријатељима једнако улива наду да ће му Вилем II помоћи да се врати на грчки престо. Он тврдо верује у крајњу победу Немачке, и непрестано уверава оне, којима није још досадило слушати га, да ће немачка врховна команда, чим се ослободи брига око руског фронта, отерати савезнике у море и повратити у Атину законитост.

Чекајући на остварење својих варљивих снова, Константин изиграва мученика и жртву. С времена на време прима своје присталице, које долазе да му се заклинају на верност и да му пољубе колена. Разуме се, да прима само оне личности, о којима је његов тајни обавештајни биро дао повољне податке.

Од пре неколико дана Константин је напустио високе гривонске планине и повукао се у једну вилу, коју је закупио у Цириху. С њим је и професор Краус, његов стари хирург, који је некада дошао

из Берлина да га операше и да му донесе инструкције Кајзерове. Изгледа, да је потребна нова операција.

Без сумње да се Вилем II користи и овога пута да протури што поверљиво своје изгнаноме зету. Али везе са Берлином давно су васпостављене. Страјт је већ неколико пута одилазио у Немачку, а и краљица је тамо провела кратко време.

КАЈЗЕРОВ БРАТ

Берн, 26 септ.

Приликом спуштања нове оклопне крстарице „Граф Спе“ у Килу, Кајзеров брат принц Хајнрих од Пруске држао је један говор и овако је завршио:

„Позивам све Немце да се окупе око нашег цара, који је претрпео тако тешка искушења, под огромним теретом одговорности. Назад сви они, који, место да учвршћују нашу веру у победу, они слабе, својим говорима, нашу вољу да победимо.“

У ОЧЕКИВАЊУ

Амстердам, 27 септ.

Немци предузимају мере за дочек непријатељских авиоплана. Пограничне вароши добиле су велики број топова против авиоплана. У Алзасу и Лорену, готово у свима варошима, влада потпун мрак. Кровови на великим грађевинама и музејима покривени су цакловима песка и цемента. У Минхену, Нирнбергу и Лајпцигу влада помрчина по сву ноћ, и на крововима су наметшени топови.

КРАЉ СЕ ЗАБАВЉА

Лондон, 27 септ.

Према једној депеши из Ротердама, немачки престолонаследник је довео у свој штаб специјалним возом, више глумца и глумица из минхенске опере. Баварски социјалистички листови због тога су га оштро напали, пребацујући му, да он гледа на своју личну забаву више него на народне патње и потребе. Осим тога, осуђују га што је употребљавао специјалне возове у тренутку када су пруге претоварене војним потребама. Због оваквог писања два су листа забрањена.

ЗВАНИЧНИ ИЗВЕШТАЈИ

ФРАНЦУСКИ КОМИНИКЕ

У Белгији су Французи извршили јутрос један сјајан напад. Они су јуначки на фронту од 2 и по километара заузели све утврђене немачке положаје, у пркос рђавом терену и рђавом времену. У њихове руке су пале села Сен Манжелар и Велдек, као и многобројни утврђени мајури. Напредовали су 2 километара у дубину и дошли до јужне ивице шуме Хутулста. До сада је избројано преко 300 заробљеника, од којих је 12 официра.

РУСКИ КОМИНИКЕ

Северно од друма, који води за Псков, близини села Пауске, одбили смо непријатељске извидничке колоне. У области Илукта наша извидничка одељења извршила су неколико напада и довела заробљенике.

ЕНГЛЕСКИ КОМИНИКЕ

Јутрос смо поново вршили напад на широком фронту, источно од Ипра, уз сарадњу наших савезника на левом крилу. Време је и даље рђаво.

На нашем крајњем левом крилу енглеске су трупе заузеле све објективне и зау-

зеле ивице шуме Хутулста, северно и северозападно од Поелкапела.

Лево од нас Французи су ослободили извор Дремек и такође заузели ивице шуме Хутулста као и све утврђене брежуљке и мајуре. Избројано је преко 1000 заробљеника.

РАД У ПЕТРОГРАДУ

ПЕТРОГРАД.— Керенски је на демократској конференцији завршио свој дугачак говор овако: „Завршио сам да говорим као човек и сад узимам реч као шеф владе. Ја изјављујем поново да ће сваки који се дигне против слободне руске републике, осетити сву моћ револуционарне владе“.

Говорник је дуго и бурно поздрављен.

Министар војни, генерал Верковски, почео је свој говор тиме што је изјавио, да је Немачка, сматрајући Русију за слабу, покушала да закључи засебан мир са Француском и Енглеском, дајући им на рачун Русије, све што хоће. „Наши ваљани савезници одбили су с презрењем ове предлоге, увек чврсто верујући да ће руска војска ипак испунити своју дужност.“

Прелазећи на питање о рату, генерал Верковски је изјавио да ће се рат наставити дотле, док се не добије уверење да ће стечени мир бити мир слободе за све народе.

Бивши министар земљорадње говорио је против коалиционог министарства са учешћем кадета.

Г. Цертели поздрављен је узвицима: „Живео револуционарни шеф!“ Он је изјавио да је искључиво социјалистичко министарство неостварљив пројекат, јер такав кабинет не би могао дуго трајати. Отуда говорник закључује да се принцип коалиције намеће без милости.

Листови су овлашћени да објаве коминике да г. Терешченко неће оставити своје место, док се не наменује нов министар спољних послова. Г. Терешченко је дао оставку да би се образовала национална влада, у којој би био и он.

ДНЕВНЕ ВЕСТИ

РАДНИЧКА КОМОРА

Од пре неколико месеца установљена је Радничка Комора. Поред осталих питања, која интересују радничку класу, Комора врло марљиво ради на помагању радничких породица у Србији као и на помагању заробљених и интернираних радника са животним намирницама и осталим потребама.

Седиште Коморе је у Паризу: La Chambre des Ouvriers Serbes, Rue Molat 2-bis, Paris (VII).

НАЈНОВИЈЕ ВЕСТИ

РИМ.— Аустријанци концентришу велики број трупа на трентинском фронту, спремајући се за нову офанзиву. Исто тако Немци шаљу непрестано појачања Аустријанцима на Сочи.

Галицијски фронт испражњује се постепено; док на румунском фронту аустријских трупа готово нема. Од неког времена Немци придају велику важност италијанском фронту.

ЛОНДОН.— Енглескиње католичке вере одбиле су позив аустријских и немачких жена на међународни конгрес за мир.

ЛОНДОН.— Говорећи о смрти славног француског авијатичара Гинмеа, „Тајмс“ каже, да ће у његову част бити у целој Француској објављена жалост од два дана. Гинмеа је више пута спасао част Француске и много је допринео победи на Соми.

ЛОНДОН.— Плен, који смо задобили код Рамадије у Месопотамији, износи тачно: 3265 здравих заробљеника, од којих је 145 официра, 13 топова, 12 митраљеза, велика количина муниције, стоке, намирница и жељезничког и инжењерског материјала.

ЛОНДОН.— Непријатељ није вршио против напада на наше нове линије, које су утврђене. Број заробљеника достигао је 4446, од којих су 114 официри. Покушај непријатељев да нападне француске ровове, северозападно од коте 344, одбијен је после жестоке борбе. Друге важне борбе није било.

БЕРН.— „Минхенер Најесте Нахрихтен“ у једном чланку штампаном масним словима, каже, да је постигнут потпун споразум у питању о миру између владе, Рајхстага и више команде.

ЦИРИХ.— Кајзер је, на жељезничкој станици у Пешти, разговарао са мађарским председником министарства Векерлеом више од једног сата.

ЦИРИХ.— Рајхстаг је до данас изгласао 94 милијарде марака за ратне трошкове. Од тога је 61 милијарда покривена зајмовима.

ЦИРИХ.— Немачки клуб у Бечу упутио је ових дана један апел аустријским Немцима, у коме се протестује против агитације за мир по сваку цену и против неких покушаја, којима се иде на то, да се подрива аустро-немачки савез.

ЦИРИХ.— Немачка влада је, према жељи Рајхстага, решила да сазове литвански сабор у Вилни.

ЛОНДОН.— „Војна Кореспонденција“ из Мадрида јавља да је немачки адмиралитет усвојио нову ме-

тоду за сумаренски рат. Сумарени су сада груписани у ескадриле у место да раде сваки засебно, као раније.

ЦИРИХ.— „Дајче Тагесцајтунг“, главни орган пангерманиста, забрањен је до даље наредбе.

РИМ.— Турска влада је обећала Ватикану да ће пуштити у слободу диванског патријарха, који је недавно ухапшен.

БЕРН.— Према неким немачким листовима, комисија Рајхстага од седморице распуштена је после другог саветовања о Пашиној ноти.

БЕРН.— Аустријски и немачки делегати радника приспели су. Сазнаје се да се конференција неће одржати у одређено време, пошто су француски и енглески делегати одбили да учествују на Конгресу.

ПЕТРОГРАД.— Руске патроле напредовале су југозападно од језера Вана.

ЈАШ.— Једна велика америчка дипломатска, економска и лекарска мисија приспела је у Јаш.

ЈАШ.— Бивши сенатор Николас Ксенопол, наменован је за румунског посланика у Токју. Овај је положај нов.

ПАРИЗ.— Први контингент од 4000 кинеских радника распоређен је на пристаништа у Бордоу, Нанту и Руану.

РИМ.— Пошто су извршили опите, инжењери цене да ће летење које спремају италијански авијатичари преко Атлантског океана, који је широк 4255 километара, трајати 30 сати.

МАДРИД.— Германофилски лист „Ел Диа“ забрањен је. Он је водио жучну борбу против владе.

ЛОНДОН.— Г. Кермит Рузвелт, син бившег америчког председника, добио је за капетана у енглеској војсци.

БЕРН.— Јављају да су делегати бугарске владе, који се налазе у Швајцарској, предложили Румунији да закључе засебан мир. Румунија је одбила ове предлоге не улазећи у њих.

МАЛИ ОГЛАСИ

ЧИСТА КАФА. Радња Арона Перјријани — Валеваца, преко пута Орозди Бак, ул. Игњатијева Бр. 11, препоручује српској војсци чисту млевену кафу са гаранцијом, у кутијама од 250 гр. 500 гр. и 1 киле, са умереном ценом. Има у стоваришту и немлевене. 2—3

ПИВНИЦУ и РЕСТОРАЦИЈУ „БЕОГРАД“

Отворили смо понова после пожара и снабдели је пићем и правом српском кудном. Ресторан је у улици Басилеос Ђорђа бр. 74—76, трамвајска станица Вали паша, прва после Марсова поља, а преко пута Американског конзулата. — Ђира К. Васић трг. из Београда и Васа Златаревић, ресторатер. 7—10